

DR. KANYÓ MÁRIA – KARDOS SÁNDOR ISTVÁN**Korrupciós, vagy „csak” hála****Corruption or “just” gratitude****Absztrakt**

Doktori kutatás keretében – 238 fős mintavétellel – empirikus felmérést végeztünk a rendőrség hivatásos állománya körében a rendőri korrupcióról. A tanulmány bemutatja, hogy milyen mértékben határozza meg a rendőr életkora, szolgálati helye, szolgálati ága vagy a szakszolgálat jellege, beosztotti helyzete, illetve vezetői szintje, továbbá aktuális beosztása a korrupciós jellegű magatartásokról alkotott véleményét, valamint a jelenséghez való személyes viszonyát. Kimutattuk, hogy a rendőri állomány mérvadó része a rendőr-szakmai munkával kapcsolatos intézkedéstől történő eltekintést értékelte a leginkább korrupst magatartásként. Ezen magatartást azok a szolgálatok értékelték a legmagasabb arányban korruptnak, melyeknek a szakmai tevékenységük meghatározó részét képezik a szervezet alapfeladatába tartozó rendőri intézkedések.

Kulcsszavak: rendőri korrupció, empirikus felmérés, adatok értékelése

Abstract

In the framework of doctoral research we conducted an empirical survey concerning police corruption filled out by 238 professionals. The study shows how much age, place of work, state of employee, level of execution, and current post determines the opinion of the employee about corruption as well as his personal relation to the phenomenon. We conducted that the vast majority of the staff considered the disregard of the professional measures as corruption. This behaviour was considered corrupt mostly by those whose main activity is among the basic functions of police.

Keywords: police corruption, empirical research, evaluating data

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 4. szám

BEVEZETÉS

A korrupció jelensége a közvéleményt élénken foglalkoztató kérdések közé tartozik, és már évtizedekkel ezelőtt, mint ahogyan napjainkban is, a jelentősebb társadalmi veszélyek sorában tartják számon. Mind enyhébb, mind súlyosabb formái egyaránt jelen vannak a társadalom különböző létszféráiban. A társadalom tagjai között nincs „közmegegyezés” a tekintetben, hogy mi nevezhető korrupciónak és mi nem az, hanem az őszinte köszönet/hála kifejeződése. Például „az egészségügyi intézményekről van a legtöbb embernek közvetlen tapasztalata. A hálapénz jelenségével igen sokan találkozhatnak – de kevesebben tartják a korrupció tárgykörébe sorolandónak” idézi Wintermantelt Papanek Gábor.¹ Tanulmányunkban arra keresünk választ, hogy a rendőrök mit tartanak korrupciónak és a korrupciós cselekedetek közül melyiket milyen súlyúnak ítélik. Ezt a rendőrség hivatásos állománya körében folytatott empirikus kutatás² adataira alapozva tesszük.

A VÁLASZADÓK ÖSSZETÉTELE

A kutatás során értékelhető adatlapot kitöltők közül 78 fő nő, 160 fő férfi volt, az életkor és a tényleges szolgálati idő szerinti megoszlása jelzi, hogy a meghatározott életkori csoportok teljes lefedése mellett a szolgálati tevékenységet tekintve a legaktívabb korosztály vett részt, mivel a válaszadók között dominánsan a 26 és 45 év közöttiek vannak jelen (a válaszadók 73,5 %-a).

Életkori megoszlás			Tényleges szolgálati idő szerinti megoszlás		
1.	18 és 25 év között	16	1.	5 év alatt	30
2.	26 és 35 év között	72	2.	6-10 év között	41
3.	36 és 45 év között	103	3.	11-15 év között	42
4.	46 és 55 év között	45	4.	16-20 év között	46
5.	55 év fölött	2	5.	21-25 év között	53
			6.	26 év felett	26

1. számú táblázat: A válaszadók életkor és tényleges szolgálati idő szerinti megoszlása (fő)

¹ Papanek Gábor: A korrupció Magyarországon. In: Polgári Szemle 2005. szeptember -1. évf., 8. szám 11-19. ISSN 1786-6553

² A felmérést anonim, önkéntesen kitöltött kérdőív alapján folytattuk le 2014. december és 2015. június közötti időszakban, melyhez az ORFK vezetőjétől kaptunk írásos engedélyt. A kutatás keretében 238 fő hivatásos állományú rendőr töltött ki értékelhető adatlapot. A válaszadók összetétele tükrözte a rendőrség valamennyi szolgálati ágának, illetve szakszolgálatának arányait, a személyi állomány arányának megfelelően vettek részt a beosztottak, alsó-, közép- és felső vezetők, továbbá a központi, a területi és a helyi szervek állományában szolgálatot teljesítők. A kérdőívet a budapesti székhellyel rendelkező valamennyi rendőri szervnél, valamint további 14 megyei rendőr-főkapitányság állománya körében töltöttük ki.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 4. szám

A megkérdezettek döntően főiskola végzettséggel (115 fő), ezáltal tiszti beosztással és rendfokozattal rendelkeztek, a középiskolai végzettségű (66 fő), valamint az egyetemi végzettségűek (57 fő) aránya közel megegyező. A rendőr-szakmai végzettség alapján a résztvevők közül 71 fő alapfokú, a döntő többség viszont - 167 fő - felsőfokú rendőr-szakmai végzettséggel rendelkezett. A válaszadók szolgálati ág szerinti megoszlását a 2. számú táblázat tartalmazza.

Szolgálati ágak és szakszolgálatok		fő	arány
1.	bűnügyi szolgálati ág	57	24 %
2.	közrendvédelmi szolgálati ág	43	18 %
3.	közlekedésrendészeti szolgálati ág	32	13 %
4.	határrendészeti szolgálati ág	21	9 %
5.	igazgatásrendészeti szolgálati ág	11	5 %
6.	személy- és objektumvédelmi szolgálati ág	9	4 %
7.	gazdasági szakszolgálat	5	2 %
8.	humánigazgatási szakszolgálat	19	8 %
9.	hivatali szakszolgálat	25	10 %
10.	ellenőrzési szakszolgálat	16	7 %
Összesen		238	100 %

2. számú táblázat: a válaszadók szolgálati ág és szakszolgálat szerinti megoszlása

A válaszadók közül 166 fő beosztott, 72 fő rendőri vezető volt (38 fő alsóbb szintű vezető, 31 fő középvezető, 3 fő felsőbb szintű vezető),³ további csoportosításban 111 fő helyi szintű szervezetenél, 97 fő területi (megyei) szervnél, 30 fő pedig központi szervnél teljesít szolgálatot. Az adatok alapján kijelenthető, hogy a válaszadók a rendőrség személyi állományának összetételét megfelelően reprezentálták.

AZ EMPIRIKUS FELMÉRÉS ADATAINAK ÉRTÉKELÉSE

Kutatásunk során vizsgálati szempontunk volt a rendőri állomány korrupcióval kapcsolatos attitűdjének feltárása, ezen belül annak megismerése, hogy a rendőri állomány milyen módon határolja el egymástól bizonyos kedvezmények/juttatások biztosításának módjait, ezeket milyen mértékben itéli el. A válaszolókat arra kértük, hogy az általunk felsorolt hét fogalmat számozással állítsák sorba úgy, hogy az általuk legsúlyosabbnak ítélt korrupciót 1-es számmal, a legkevésbé korrupciónak ítélt fogalmat 7-es számmal jelöljék.⁴ A fogalmak felsorolásánál az összehasonlítás végett a korábbi kutatásokban alkalmazott korrupciós

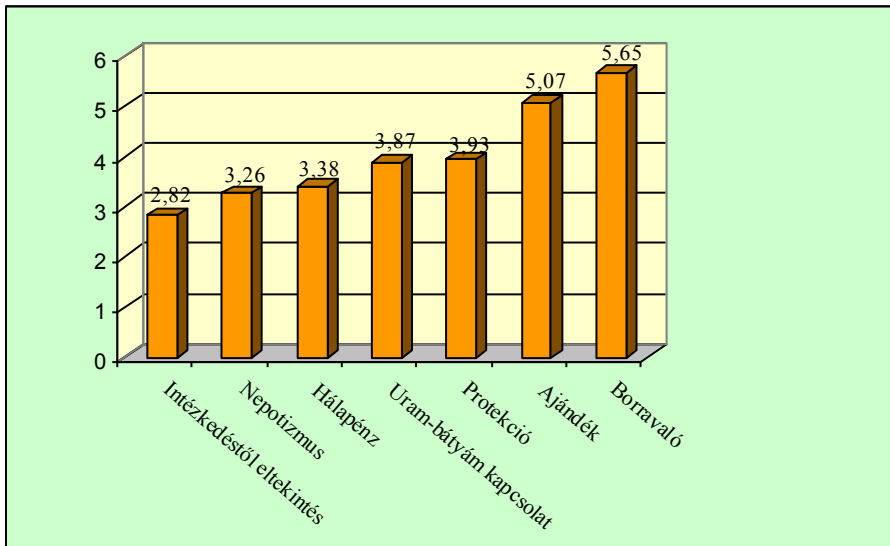
³ A vizsgálat során alsóbb szintű vezetőnek a csoport- és alosztályvezetőt, szolgálatirányító parancsnokot, középszintű vezetőnek az osztály-, szolgálat- és főosztályvezetőt, illetve azzal azonos szintű vezetőt, felső vezetőnek a megyei szintű szervek vezetői állományát tekintettük.

⁴ A jelzett kategóriák a kérdőívben feltüntetett sorrendben: 1. ajándék, 2. borralaló, 3. hálapénz, 4. intézkedéstől történő eltekintés, 5. uram-bátyám kapcsolat, 6. protekció, 7. nepotizmus

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 4. szám

jelenségeket vettük alapul, azonban a nepotizmus mellett az „uram-bátyám kapcsolat”-ot is közéjük illesztettük. Úgy véljük a „kapcsolatépítés” társadalmi gyakorlata ma is tetten érhető, bár az uram-bátyám világ másképpen és más módon van jelen, mint a Móricz által is lefestett időkben, de mint Papanek Gábor is utal rá⁵ tovább élt a „kapcsolat orientált” társadalom. Korrupcióról szólva, a rendőrök vonatkozásában a lakosság körében folyó diskurzusban nem ritka vélekedés, hogy kellő ellenszolgáltatás esetén a rendőrök hajlandók eltekinteni a szükséges intézkedéstől. Kíváncsiak voltunk, hogy maguk a rendőrök hogyan minősítik az ilyen esetet, enyhe botlásnak értékelik, avagy a súlyosabb korrupciós cselekedetek között tartják számon. E megfontolásból szerepelt a többi mellett az „intézkedéstől történő eltekintés”. A következő ábra a felsorolt fogalmakra adott helyezések átlagát mutatja be.

1. számú ábra: A felsorolt fogalmak sorrendje a korrupció súlyossága szerint

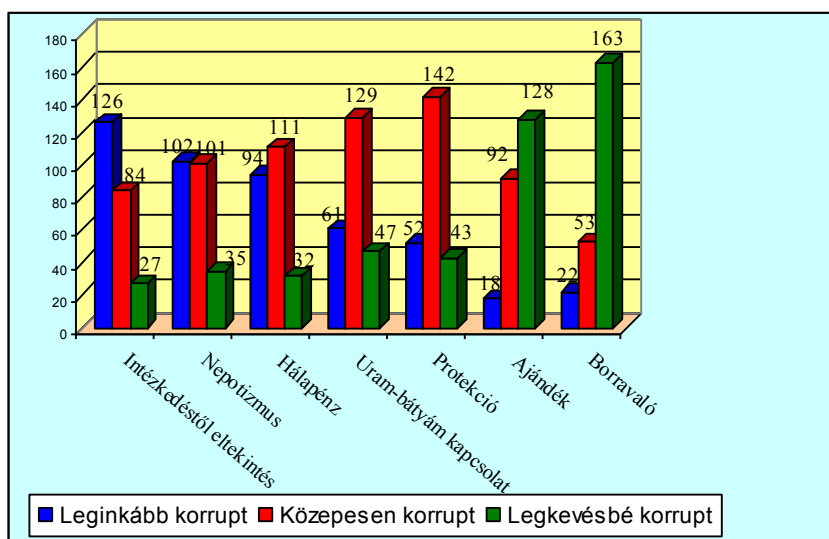
A megkérdezett állomány a felsorolt korrupciós cselekedetek közül az intézkedéstől történő eltekintést tartotta a legsúlyosabbnak, melynek jelölési átlaga messze alatta maradt a többi átlagának, azaz ezt sorolták legtöbbször az első-második helyekre. A válaszolók csaknem

⁵ Papanek Gábor szerk: A korrupció és a közbeszerzési korrupció Magyarországon. I. kötet. GKI Gazdaságkutató Zrt. 54. oldal http://transparency.hu/uploads/docs/kozbeszerzes_kutatas_1.pdf

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 4. szám

négy tizede (38%) ezt tekintette a legsúlyosabbnak, a nepotizmust ötöde és csaknem ugyanennyien (19%) a hálapénz helyezték első helyre. Miután némelyik kategória nagyon közeli helyezést kapott egy másik kategóriához, azaz csaknem azonos fajsúlyú cselekedetnek minősítették azokat, ezért összevont változókat képeztünk. A válaszolók által az első és második helyre besorolt fogalmak értékeit összevontuk, ezek a fogalmak lettek a „legsúlyosabb korrupciók”, a 3-5. helyezéssel fogalmak lettek a „közepesen korrupciók”, és amely megnevezéseket az utolsó két helyre rangsorolták, azok a „legkevésbé korrupciók”. Az adatokat a 2. számú ábra tartalmazza.

2. számú ábra: A jelzett kategóriák korrupciós megítélése (fő)⁶

A többség nem tekinti „bocsánatos bűnnek” az intézkedés elmulasztását, a válaszadók bő fele (53%) értékelte azt a „legsúlyosabb korrupciónak”. Ha ehhez hozzáadjuk azokat, akik közepes súlyú korrupciónak tartották, akkor ez az arány 88%, ami jelentősnek mondható. Ugyanakkor elgondolkodtató, hogy 11% úgy ítélte, a legkevésbé minősíthető korrupciónak az intézkedéstől való eltekintés. Meglepő, hogy az ajándékot csupán a válaszadók 8%-a sorolta a „leginkább korrup” kategóriába, 54% a „legkevésbé korruptnak” értékelte annak ellenére, hogy a rendőr tevékenysége kapcsán ajándék elfogadása is tilalmazott. Kiemelést érdemel, hogy a válaszadók 60%-a a protekciót csak a „közepesen korrup” kategóriába sorolta, a borravalót a válaszolók többsége (68%) az utolsó helyen említette, azaz a hét jelenség közül ezt minősítette legkevésbé korrup jellegűnek.

⁶ A „hálapénz”, az „intézkedéstől eltekintés”, az „uram-bátyám kapcsolat” és a „protekció” fogalmára 1-1 fő nem adott értékelhető jelölést.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 4. szám

Adatainkat összehasonlítottuk korábbi kutatási adatokkal, így a Vásárhelyi Mária által vezetett kutatás⁷ valamint Balogh Adriennek főiskolás és középiskolás fiatalok körében végzett kutatása⁸ adataival. A három kutatás adatai között némi hasonlóság fedezhető fel. Vásárhelyi Mária kutatásával⁹ megegyezik saját kutatásunk a két szélső értékelés tekintetében, (itt nem számítjuk az „intézkedéstől történő eltekintés” változót, mert az a másik két kutatásban nem szerepelt) a nepotizmust tekintik a legsúlyosabb, míg a borralalót a legenyhébb korrupciónak. Úgyszintén a borralalót tekintik legkevésbé korrupciónak a válaszolók Balogh Adrienn kutatásában is.

Vélhetően a borralaló illetően megítélése összefügg azzal, hogy néhány foglalkozás javadalmazásánál nálunk bekalkulálják a borralalót, mint jövedelem kiegészítést, így szinte legalizálva azt. Az ajándékot ellenben a másik két kutatásban sokkal súlyosabb korrupciónak tekintették, mint nálunk a rendőrök.

Megnevezés	Saját kutatás	Vásárhelyi Mária kutatása	Balogh Adrienn kutatása
intézkedéstől történő eltekintés	1	0	0
nepotizmus	2	1	4
hálapénz	3	4	1
uram-bátyám kapcsolat	4	0	0
protekción	5	3	2
ajándékok	6	2	3
borralaló	7	5	5

3. számú táblázat: A fogalmak rangsorolása a korrupciós súlyuk szerint

Az „intézkedéstől történő eltekintés” rangsorolását a válaszok megoszlása alapján is értékeltük, melyet a 3. számú ábra tartalmaz.

⁷ Vásárhelyi Mária: A korrupció a közgondolkodásban.

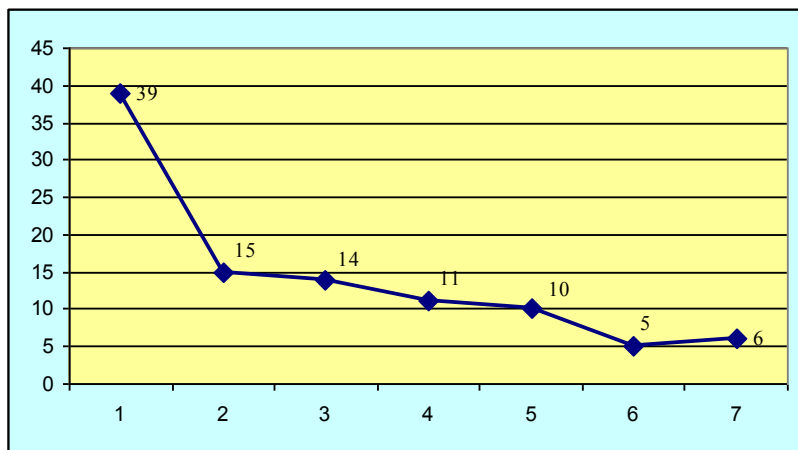
<http://www.szociologia.hu/dynamic/9804vasarhely.htm> Letöltés ideje: 2015. november 06.

⁸ Balogh Adrienn: A korrupció mint társadalmi társasjáték. <http://slidegur.com/doc/230366/korrupcio--t%C3%A1rsadalomtudom%C3%A1nyi-szekci%C3%B3> Letöltés ideje: 2015. november 5. A kutatás 2007–2009 között a Dunaújvárosi Főiskola hallgatói és középiskolás fiatalok körében volt.

⁹ A kutatás a közigazgatás és az igazságszolgáltatás vezető beosztású tisztviselői körében folyt 1998. februárjában.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 4. szám

3. számú ábra: Az „intézkedéstől történő eltekintés” korrupt kategóriának jelölése az 1-7. helyek között (%) (megj: az „intézkedéstől történő eltekintés” fogalmára 1 fő nem adott értékelhető jelölést)

Az ábra alapján kijelenthető, hogy a válaszolók döntő többsége kifejezetten korrupciónak tartja az intézkedéstől való eltekintést. Több mint fele első-második helyre sorolta, bő harmada 3-5. helyen jelölte, azaz közepes súlyosságú korrupciónak tartja, és bő tizede enyhe korrupciónak, ezen belül 6%, (15 fő) a legenyhébb súlyúnak értékelte az intézkedéstől eltekintést azzal, hogy az utolsó helyen jelölte.

Kíváncsiak voltunk, hogy a válaszokat a kemény változók szerinti különbségek befolyásolták-e, és ha igen, milyen mértékben. Ezért a válaszokat a válaszadók összetétele alapján is megvizsgáltuk.

A válaszadók nem szerinti megoszlása alapján elmondható:

- az ajándékot és a borraivalót bár mindkét nem tagjai enyhe súlyú korrupciónak tartják, de a nők nagyobb arányban sorolták ezt a két fogalmat a „legkevésbé korrupt” kategóriába (az ajándékot a nők 59%-a, a férfiak 51%-a, a borraivalót a nők 74%-a, a férfiak 65%-a).
- a férfiak között többen vannak, akik szigorúbban ítélték meg az intézkedéstől történő eltekintést, közülük 57%, míg a nők 45%-a véli legsúlyosabb korrupciónak, a protekció, valamint a nepotizmus értékelése terén mutatkozott a legnagyobb különbség a két nem között, ezeket döntően a nők értékelték korruptabb jelenségnek.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 4. szám

A jövedelem, az iskolai végzettség, valamint a családi jellemzők (*családi állapot, gyermekek száma*) érdemben nem voltak értékelhető befolyással a válaszok megoszlására, nem mutatkoztak karakteres eltérések, vagy az értékek hullámszerűek voltak.

Az életkor viszont befolyásolta az egyes kategóriák megítélését. Az ajándék korrupciós súlyának megítélése az életkor emelkedésével fokozódott, ugyanakkor a borra való korrupciós megítélése az életkor emelkedésével viszont csökkent.

A „hálapénz” és az „intézkedéstől történő eltekintés” változókat a fiatalabb korosztály döntően a „leginkább korrup” kategóriába sorolta, majd az életkor emelkedésével arányosan csökkent e fogalmak korrupciós súlyának mértéke (*a 18-25 év közötti korosztályból a hálapénzt 56%, az intézkedéstől eltekintést 63% értékelte legsúlyosabb korrupciónak, míg a 46-55 év közötti korosztály esetében a két érték csak 24%, illetve 40%*).

A válaszok beosztás szerinti megoszlását vizsgálva többnyire egyöntetűnek mondható az állomány vélekedése, azaz a felsorolt fogalmak korrupciós értékelése nem különbözött lényegesen aszerint, hogy a válaszadók beosztottak voltak, vagy vezetői beosztást töltöttek be. Az intézkedéstől eltekintést valamennyi beosztásban a „leginkább korrup” kategóriának tartották, kiemelés érdemel viszont, hogy a beosztotti és az alsó vezető szinten lévőek a „legkevésbé korrup” kategóriába is tettek jelölést (*az előbbieket 14%-a, az utóbbiakat 11%-a*), a közép- és felső vezetők viszont ezt a kategóriát egyáltalán nem jelölték. Az intézkedéstől történő eltekintést legszigorúbban a középvezetői állomány értékelte, 58 % ezt tartotta a legsúlyosabb korrupciónak.

A válaszok szolgálati hely szerinti megoszlását értékelve megállapítható, hogy ebben a bontásban mutatta az állomány véleménye a legkisebb mértékű eltérést. Valamennyi szolgálati helyen dolgozó rendőr hasonló arányban ítélte a felsorolt változók közül az intézkedéstől való eltekintést a legkorruptabb cselekedetnek, bár a helyi szervek tagjainak értékelése némileg nagyobb arányú. A helyi szervek állományába tartozók 57%-a, a területi szervek állományának 49%-a, a központi szervek állományának 50%-a jelölte „leginkább korruptnak.”

Az adatok arra is utalnak, hogy rendőri intézkedéseik révén az állampolgárokkal leginkább szakmai kapcsolatba kerülő, a helyi szerveknél szolgálatot teljesítő állomány tartja legnagyobb arányban korrup magatartásnak az intézkedéstől eltekintést.

A válaszok megoszlását a válaszadók szolgálati ága szerint is megvizsgáltuk. A válaszok megoszlása jobbra egységesnek mondható, ami eltérő: a nepotizmust az igazgatásrendészeti szolgálat és a gazdasági szakszolgálat kevésbé tartja korrupciónak, mint a többi szolgálati ág válaszolói, valamint az igazgatásrendészeti szolgálat a hálapénzt is, a gazdasági szakszolgálat a protekciót is kisebb súlyú korrupciónak tartja a többi válaszolónál.

A felsorolt szolgálati területek tagjai napi tevékenységük jellegéből adódóan az átlagtól ritkábban fogyanatosítanak klasszikusnak mondható rendőri intézkedéseket, viszont szakterületükhöz – gyakran megalapozatlanul, gyakran a tevékenység jellegzetességeként – „kapcsolódhatnak” olyan fogalmak, mint a nepotizmus, a hálapénz és a protekció. Feltételezhető, hogy e magatartások csekély korrupciós kategóriába sorolását az érintett állomány esetében a szakmai munkával kapcsolatos elő-feltételezések, esetleg a napi munká-

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 4. szám

ban előforduló ilyen jellegű magatartások kapcsán jelentkező védekező, hárító mechanizmusok okozhatják.

A „rendőri intézkedéstől eltekintés”-re adott válaszokat a válaszadók szolgálati ága szerint külön értékeltük, melynek adatait a 4. számú táblázat tartalmazza.

A megkérdezett szolgálati ága	Az intézkedéstől történő eltekintés minősítése				Összesen
	legsúlyosabb korrupció	közepes korrupció	legkevésbé korrupció	nem válaszolt	
bűnügy	35 fő - 61,4 %	18 fő - 31,6 %	4 fő - 7,0 %	-	57 fő - 23,9 %
közrendvédelem	25 fő - 58,1 %	13 fő - 30,2 %	5 fő - 11,6 %	-	43 fő - 18,1 %
közlekedésrendészet	12 fő - 37,5 %	12 fő - 37,5 %	7 fő - 21,9 %	1 fő - 3,1 %	32 fő - 13,4 %
határrendészet	14 fő - 66,7 %	4 fő - 19,0 %	3 fő - 14,3 %	-	21 fő - 8,8 %
igazgatásrendészet	7 fő - 63,6 %	3 fő - 27,3 %	1 fő - 9,1 %	-	11 fő - 4,6 %
személyvédelem	5 fő - 55,6 %	3 fő - 33,3 %	1 fő - 11,1 %	-	9 fő - 3,8 %
gazdasági szolgálat	1 fő - 25,0 %	3 fő - 75,0 %	-	-	4 fő - 1,7 %
humánigazgatás	7 fő - 36,8 %	12 fő - 63,2 %	-	-	19 fő - 8,1 %
hivatal	11 fő - 44,0 %	12 fő - 48,0 %	2 fő - 8,0 %	-	25 fő - 10,5 %
ellenőrzés	8 fő - 50,0 %	4 fő - 25,0 %	4 fő - 25,0 %	-	16 fő - 6,7 %
nem válaszolt	1 fő - 0,4 %	-	-	-	1 fő - 0,4 %
Összesen	126 fő - 52,9 %	84 fő - 35,4 %	27 fő - 11,3 %	1 fő - 0,4 %	238 fő - 100 %

4. számú táblázat: A rendőri "intézkedéstől történő eltekintés" minősítése. A válaszok megoszlása a válaszadók szolgálati ága szerint

A táblázat adatai mutatják, hogy a rendőri intézkedést dominánsan azok a szolgálatok értékelték a legmagasabb, 60 % feletti arányban a legsúlyosabb korrupciónak (a határrendészet 67%, igazgatásrendészet 64%, bűnügy 64%) melyeknek a szakmai tevékenységük meghatározó részét képezik a rendőri intézkedések.

Meghatározó arányban – 50 % felett – értékelték még hasonlóan e fogalmat a felsorolt szolgálatokon kívül a közrendvédelmi (58%), valamint a személy- és objektumvédelmi állomány (56%) tagjai. Ennek oka ugyanaz, hogy e területek tagjai a szolgálatuk során ugyancsak magas arányban foganatosítanak intézkedéseket.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 4. szám

Álláspontunk szerint a válaszok megoszlását részben indokolhatja az, hogy e szakterületek tagjainak rendőr-szakmai eredményességét/eredménytelenségét leginkább az általuk foganatosított intézkedések száma, jog- és szakszerűsége alapján értékeli a parancsnokok. A válaszokra – a leírtakra épülve – az is befolyással lehetett, hogy ezen területek tagjai értékelésükkel azt is határozottan jelezni szeretnék (*a kívülvilág felé*), hogy az intézkedések elmaradását, mint rendőri magatartást egyértelműen elítélik.

Kijelenthető, hogy a kérdőíven felsorolt fogalmak közül a rendőri tevékenységhez leginkább köthető „intézkedéstől történő eltekintést” az állomány azon része ítélte el, vagyis tartotta legnagyobb mértékben korrupt magatartásnak, amely állomány szakmai munkája a rendőri végrehajtói tevékenységhez kapcsolódik.

Megállapítható továbbá, hogy ezzel ellentétben azon szolgálatok tagjai, melyeknek a klasszikusnak mondott rendőri intézkedések végrehajtása nem tartozik a mindennapi alaptevékenységébe, ők döntően csupán „közepesen korruptnak” értékelték az intézkedéstől eltekintést (*gazdasági szakszolgálat 75%, a humánigazgatási szakszolgálat 63%*).

Elgondolkodtató, hogy a közlekedésrendészet szolgálati ág válaszolói közül lényegesen kevesebben tartották legsúlyosabb korrupciónak az intézkedés elmulasztását, mint (a fenti két szakszolgálatról eltekintve) a többi szolgálati ág, valamint (az ellenőrzési szakszolgálat mellett) ők minősítették legnagyobb arányban legenyhébb korrupciónak. A válaszok a három válaszalternatíva között csaknem hasonló arányban oszlanak meg, legsúlyosabb korrupció: 37%, közepes korrupció: 38%, legenyhébb korrupció: 22%, nem válaszolt: 3%.

ÖSSZEZÉS

Kutatásunk során azt vizsgáltuk, hogy a rendőri állomány hogyan ítéli meg bizonyos előnyök nyújtásának korrupciós súlyát, ezen belül a rendőri intézkedéstől történő eltekintést mennyire tartja korrupt magatartásnak. Ennek érdekében a kitöltött kérdőívek adatait több szempont szerint értékeltük, a megkérdezettek összetétele alkalmas volt arra, hogy válszai alapján mérvadó megállapításokat lehessen tenni.

Kimutattuk, hogy a megkérdezett rendőri állomány mérvadó része az intézkedéstől történő eltekintést a felsorolt korrupciós jelenségek sorában a leginkább korrupt magatartásként értékelte. Az egyéb fogalmak közül az állomány a borraivalót – mely a rendőri tevékenységhez nem kapcsolható – minősítette a meghatározások közül a legkevésbé korruptnak.

A válaszokat kemény változók szerinti bontásban elemezve kitűnt, hogy a válaszadók neme befolyással van az intézkedéstől eltekintés korrupció megítélésére, a férfiak nagyobb arányban tartották azt korrupt magatartásnak.

Feltártuk, hogy az életkor előre haladtával az ajándékot többen és súlyosabb korrupciónak tartják, a hálapénz és az intézkedéstől eltekintést viszont a fiatalabb korosztály sorolta döntően a „leginkább korrupt” kategóriába, majd az életkor emelkedésével ezen utóbbi két magatartást egyre csökkenő súlyosságú korrupciónak ítélik.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 4. szám

Megállapítottuk, hogy a rendőri intézkedéstől eltekintést leginkább a középvezető állomány ítélte el. A végrehajtói tevékenységben érintett beosztotti, valamint beosztása következtében a napi munkavégzésben a végrehajtói állománnyal szoros szakmai kapcsolatban lévő alsóbb vezetői állomány a többi vezetői szinttől kisebb mértékben tartotta a magatartást korruptnak. A magasabb szervnél szolgálatot teljesítők is kisebb súlyú korrupciónak minősítették a rendőri intézkedés elmulasztását, mint helyi szervek állománya.

Ezek a vélemények arra vezethetők vissza, hogy a helyi szervek tagjai, valamint a végrehajtói tevékenységben napi szinten érintett beosztotti és alsóbb szintű vezetői állomány esetében az intézkedések (rendőri intézkedések) meghatározó részben jelentkeznek a rendőr-szakmai munkában, ezért azt, illetve annak megítélését központi kérdésnek tekintik a rendőri tevékenység korrupciós értékelése kapcsán.

Kimutattuk, hogy a rendőr esetében az aktuális szolgálati ág és a szakszolgálat jellege döntő mértékben befolyásolja egyes fogalmak korrupciós megítélését. A rendőri intézkedés elmulasztását azok a szolgálatok értékelték a legmagasabb arányban korruptnak, melyeknek a szakmai tevékenységük meghatározó részét képezik a szervezet alapfeladatába tartozó rendőri intézkedések. Értékelésüket döntően – egyezően a helyi szintű, valamint a beosztottak és alsóbb szintű vezetők kapcsán megfogalmazottakkal - az befolyásolta, hogy a végrehajtói állomány szakmai munkáját az általuk foganatosított intézkedések számával és eredményességével is mérik, ezáltal szakmai munkájuk önértékelését is jelzi az tény, hogy az intézkedéstől történő eltekintést tartották a leginkább korrupt magatartásnak.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Balogh Adrienn: A korrupció mint társadalmi társasjáték
<http://slidegur.com/doc/230366/korruptcio---t%C3%A1rsadalomtudom%C3%A1nyi-szekci%C3%B3> Letöltés ideje: 2015. november 5. A kutatás 2007-2009 között a Dunaújvárosi Főiskola hallgatói és középiskolás fiatalok körében volt.
2. Papanek Gábor: A korrupció Magyarországon. In: Polgári Szemle 2005. szeptember -1. évf., 8. szám 11-19. ISSN 1786-6553
3. Vásárhelyi Mária: A korrupció a közgondolkodásban.
<http://www.szociologia.hu/dynamic/9804vasarhely.htm> Letöltés ideje: 2015. november 06.